

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-14>
УДК 351.77:614(477)

*Шимушовський Віталій Романович,
магістр публічного управління та адміністрування,
лікар-анестезіолог (дитячий) відділення анестезіології та інтенсивної терапії дитячого віку
Державної установи “Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова
Національної академії медичних наук України”,
вулиця Платона Майбороди, 32, м. Київ, 04050, Україна
e-mail: vitalii.shymushovskyi@gmail.com <https://orcid.org/0009-0001-9850-7867>*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕНЬ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах трансформаційних змін. Розглянуто сучасні виклики, що постають перед системою охорони здоров'я України в контексті соціально-економічної нестабільності, демографічного спаду та повномасштабної збройної російської агресії. Обґрунтовано, що в таких умовах формування та реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я має ґрунтуватися на принципах системності, наукової обґрунтованості, адаптивності й стратегічного бачення.

У межах дослідження проаналізовано показники середньої очікуваної тривалості життя населення України у 2020-2021 рр., а також здійснено порівняльну характеристику інерційного сценарію розвитку та сценарію змін, визначених Стратегією демографічного розвитку України на період до 2040 року. Виокремлено основні напрями досліджень вітчизняних науковців у сфері державної політики охорони здоров'я, зокрема щодо нормативно-правового регулювання, забезпечення якості, доступності та безпечності медичних послуг, інституційної модернізації та цифрової трансформації. З'ясовано, що увага авторів зосереджена на розробці правових шляхів подолання проблем надання медичної допомоги, інституційному забезпеченні реформування сфери охорони здоров'я та оптимізації діяльності суб'єктів державного управління галуззю.

Особлива увага приділена розкриттю ролі цифрових технологій у підвищенні ефективності управління у сфері охорони здоров'я, подальшої розбудови вітчизняної системи eHealth, аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень, розвитку кадрового потенціалу галузі та моніторингу якості надання послуг.

Як цитувати: Шимушовський В. Р. Теоретичні основи досліджень механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах реформування. *Державне будівництво*. 2025. № 1 (37). С. 194–204. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-14>

In cites: Shymushovskyi, V.R. (2025). The oretical foundations of research on implementation mechanisms for public policy in the healthcare sphere in the context of reform. *State Formation*, no. 1 (37), 194–204. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-14> [in Ukrainian].

© Шимушовський В. Р., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Доведено, що здійснення аналізу теоретичних основ дослідження механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я має вагомий вплив на виявлення взаємозв'язків сутності змін, напрямів трансформацій, виокремлення прогностичних результатів дослідження та можливих сценаріїв розвитку галузі, а також визначення стратегічних напрямів розвитку сфери охорони здоров'я, зокрема враховуючи ухвалену Урядом Стратегію розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року.

Ключові слова: *державна політика, сфера охорони здоров'я, цифрові технології, доступність та якість медичної допомоги (послуг), eHealth, трансформаційні зміни, збройна агресія, медичні послуги, кадровий потенціал.*

Постановка проблеми. Система охорони здоров'я в Україні зазнає складних трансформаційних змін, зумовлених тривалим реформуванням, загостренням гуманітарної ситуації внаслідок повномасштабної війни та актуалізацією потреби в нових управлінських підходах. Ці зміни вимагають системного аналізу й переосмислення існуючих механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, зокрема з урахуванням чинників стійкості, адаптивності та цифрової трансформації. Вказане потребує перегляду засад та принципів розпочатої реформи галузі, зокрема здійснення моніторингу та оцінки, мінімізації ризиків, а також удосконалення механізмів її реалізації.

Особливої уваги потребує проблема скорочення середньої очікуваної тривалості життя (СОТЖ), яка є базовим інтегральним показником якості функціонування галузі охорони здоров'я. Так, за даними Державної служби статистики України, СОТЖ у 2020 році становила 71 рік (жінки – 76, чоловіки – 66 років) [12], у 2021 році – вже 69,77 років (чоловіки – 65,16; жінки – 74,36) [6], прогноз на 2025 рік за деякими джерелами свідчить про ще глибше зниження: до 64,1 року [12]. Це створює відчутний розрив (у 10-12 років) порівняно з аналогічними показниками в країнах ЄС, що вимагає перегляду ефективності реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я.

У відповідь на виклики, спричинені внутрішніми (інституційна нестабільність, нерівномірність доступу до медичних послуг, кадровий дефіцит, фрагментованість системи), та зовнішніми факторами (глобальні епідемії, війна, демографічні зміни), Урядом України було ухвалено низку стратегічних документів. Зокрема, Стратегію демографічного розвитку України на період до 2040 року, яка містить два сценарії прогнозу СОТЖ: інерційний (70-71 рік) та сценарій змін (до 73,5 років) [12], а також Стратегію розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року [13], яка передбачає модернізацію організаційних, інституційних і кадрових механізмів державної політики у галузі. Особливої уваги заслуговує міжрегіональна нерівність у доступі до якісної медичної допомоги та розбудові цифрової інфраструктури, що унеможливорює реалізацію принципу рівності громадян у сфері охорони здоров'я. Особливо критичною така нерівномірність є в умовах воєнних дій, що дестабілізують надання первинної та спеціалізованої допомоги в окремих регіонах країни [3; 4]. Зафіксована на практиці фрагментарність у впровадженні цифрових

інструментів, як-от eHealth, телемедицина, електронні реєстри, суттєво знижує ефективність управління системою на макро- і мезорівнях [11].

У цих умовах виникає потреба в критичному аналізі теоретико-методологічних основ дослідження механізмів реалізації державної політики в охороні здоров'я. Такий аналіз дозволить систематизувати науковий доробок, виявити наявні розриви між науковими підходами та практикою впровадження реформ. Більше того, враховуючи зміни глобального порядку денного та цілі сталого розвитку, стає актуальним вивчення й адаптація європейського досвіду у цій сфері та визначення перспективних напрямів розвитку галузі [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняному науковому дискурсі спостерігається підвищений інтерес до проблематики формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах її реформування. Дослідження охоплюють широкий спектр аспектів: нормативно-правового забезпечення, інституційного середовища, цифрових трансформацій, кадрового потенціалу галузі тощо. Зокрема, у працях таких дослідників, як А. Барзилович [1], Д. Гавриченко [2], Н. Васюк та Л. Гаєвська [3; 4], В. Галай [5], Г. Муляр [10], О. Пархоменко-Куцевіл [11], І. Лепетан та С. Романенко [8], С. Малеш та І. Гадяк [9], О. Шевчук [14] розкриваються важливі проблеми, тенденції та напрями трансформації системи охорони здоров'я в Україні. Узагальнення цих підходів дозволяє виокремити основні теоретичні засади механізмів реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я, а також окреслити необхідність подальшого інтеграційного осмислення наявного наукового доробку для формування цілісної концептуальної моделі розвитку галузі в умовах системних викликів.

Мета статті. Здійснити аналіз теоретичних основ досліджень механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах реформування в працях вітчизняних науковців.

Застосована методологія і методи. Методологічною основою статті є комплексний міждисциплінарний підхід, що дозволяє здійснити теоретичне узагальнення та систематизацію сучасних наукових підходів до вивчення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах реформування. У основу дослідження покладено взаємозв'язок між інституційною, нормативно-правовою та цифровою складовими у процесі трансформації галузі. Авторський підхід передбачає поєднання структурно-функціонального аналізу з інституційним і системно-ситуаційним підходами для виявлення ключових детермінант ефективності державної політики у сфері охорони здоров'я.

Для досягнення мети та вирішення пошукових завдань застосовано такі методи дослідження: *загальнонаукові методи* (аналіз, синтез, індукція, дедукція) – для узагальнення теоретичних положень на основі опрацювання наукових праць вітчизняних дослідників, що дозволило виокремити провідні напрями реформування системи охорони здоров'я; *порівняльно-аналітичний метод* застосовувався для дослідження концептуальних підходів до оцінки

механізмів реалізації державної політики; *метод контент-аналізу* забезпечив структуроване вивчення наукової літератури і нормативно-правових джерел, що дозволило систематизувати проблематику дослідження за основними напрямками: нормативно-правове забезпечення, інституційна взаємодія, цифрові трансформації, кадрові ресурси.

Дослідження має якісно-аналітичний характер і охоплює переважно останнє десятиріччя (2015-2024 рр.), коли були започатковані та реалізуються основні етапи реформування галузі охорони здоров'я в Україні. Інформаційною базою виступили наукові публікації, офіційні статистичні дані, стратегічні документи уряду та аналітичні звіти.

Виклад основного матеріалу. Актуальність реформування системи охорони здоров'я в Україні підкреслюється в сучасному науковому дискурсі як один із ключових пріоритетів державної політики. Як зазначає В. Галай, основними передумовами для трансформацій галузі стали наявні правові прогалини, неефективність управлінських рішень, а також низька якість медичної допомоги, яка не відповідала ані суспільному запиту, ані світовим стандартам. Автор наголошує на необхідності оновлення правових механізмів, що повинні забезпечити цілісне стратегічне планування, адресне фінансування та підвищення якості медичних послуг шляхом розроблення нових підходів до регулювання й управління в охороні здоров'я [5].

Комплексний історико-правовий аналіз нормативного забезпечення галузі здійснено А. Барзилович, яка акцентує увагу на ключових напрямках реформ, що реалізовувались з 1991 року. Зокрема, серед основних векторів трансформацій автор виділяє: розбудову системи надання якісної медичної допомоги, модернізацію інститутів акредитації та ліцензування, впровадження механізмів автономізації та нових моделей фінансування закладів охорони здоров'я, розвиток соціального медичного страхування, оптимізацію ціноутворення на лікарські засоби, активізацію профілактичної медицини та впровадження сучасних підходів до діагностики і лікування [1]. Ці напрями, за оцінкою дослідника, формують підґрунтя для побудови ефективної системи охорони здоров'я, зорієнтованої на потреби пацієнта та результати лікування.

Разом із цим, Г. Муляр зосереджується на адміністративно-правових аспектах реалізації реформ, підкреслюючи складність їх впровадження в умовах багатофакторних внутрішніх та зовнішніх викликів. Автором акцентовано увагу на тому, що ефективність реалізації політики у сфері охорони здоров'я часто стримується організаційною інертністю, низьким рівнем інституційної спроможності та браком міжвідомчої координації. До зовнішніх детермінантів, які ускладнили перебіг трансформацій, він відносить пандемію COVID-19, що суттєво загострила проблеми в управлінні ресурсами системи, та широкомасштабну збройну агресію, яка змінила пріоритети політики охорони здоров'я, зокрема, у напрямках мобілізаційної готовності, адаптації системи до кризових умов та забезпечення доступу до послуг у прифронтових і деокупованих територіях [10].

Значний науковий внесок у вивчення інституційного виміру реформування галузі зроблено Д. Гавриченком. У своїй роботі автор детально аналізує функціонування механізмів інституційного забезпечення реформ у сфері охорони здоров'я, наголошуючи, що ключовим чинником їх ефективності є узгодженість дій усіх учасників публічного управління в межах вертикальної та горизонтальної взаємодії. Особливу увагу дослідник приділяє ролі міжвідомчої координації та міжсекторальної співпраці, які повинні охоплювати як центральні органи виконавчої влади, так і місцеві органи самоврядування, а також профільні медичні заклади, громадські організації, експертні середовища й пацієнтські об'єднання. У роботі обґрунтовано, що саме комплексний характер міжрівневої взаємодії забезпечує інституційну сталість реформ і запобігає фрагментації управлінських зусиль у цій критично важливій для суспільства сфері [2].

У сучасному науковому середовищі посилюється інтерес до тематики цифрових трансформацій в охороні здоров'я. Зокрема, у працях О. Пархоменко-Куцевіл комплексно висвітлюються основні напрями цифрової модернізації галузі, які включають розвиток телемедицини, впровадження штучного інтелекту в діагностику та лікування, використання робототехніки, а також інтеграцію цифрових рішень у системи управління охороною здоров'я. Авторка підкреслює, що цифрова охорона здоров'я (eHealth) є не лише інструментом автоматизації медичних процесів, а цілісною концепцією, яка має трансформувати моделі надання медичних послуг, орієнтуючи їх на принципи доступності, якості, безпеки та пацієнтоцентричності. У її дослідженні аргументовано, що саме цифровізація виступає каталізатором для формування нової парадигми системи охорони здоров'я, здатної ефективно реагувати на сучасні виклики, зокрема у воєнний час, у періоди кризи медичного персоналу чи у випадках масштабних епідеміологічних загроз [11].

Таким чином, науковий доробок Д. Гавриченка й О. Пархоменко-Куцевіл окреслює два взаємопов'язані виміри реформ: інституційний і цифровий, які є основними складовими модернізації державної політики у сфері охорони здоров'я. Н. Васюк, Л. Гаєвська та інші дослідники приділяють значну увагу аналізу цифрового інструментарію, який є невід'ємною складовою механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. У своїх працях вони акцентують увагу на тому, що основним напрямом розвитку системи охорони здоров'я є впровадження концепції Електронної охорони здоров'я (eHealth), що передбачає інтеграцію цифрових технологій із сучасними електронними системами управління та надання медичних послуг [3; 4]. Зокрема, автори відзначають, що eHealth охоплює широкий спектр цифрових інструментів: електронні медичні картки; телемедицина; системи штучного інтелекту для діагностики, аналітики та прийняття управлінських рішень тощо.

За їх переконанням, впровадження цифрових технологій у медичну практику сприяє комплексній оптимізації основних процесів системи охорони здоров'я: профілактики захворювань, ранньої діагностики, ефективного лікування та реабілітації. Завдяки цифровим рішенням стає можливим покращення комунікації між медичними працівниками різних ланок, а також

між лікарями й пацієнтами, що значно підвищує оперативність і якість надання медичних послуг. Крім того, цифрові інструменти дозволяють підвищити прозорість і ефективність управління галуззю, зокрема в питаннях моніторингу ресурсів, контролю якості послуг та звітності [3; 4].

Важливим аспектом, на який звертають увагу вчені, є відповідність широкого впровадження цифрових рішень у сфері охорони здоров'я світовим тенденціям розвитку та міжнародним Цілям сталого розвитку ООН, особливо у частині забезпечення рівного доступу до якісних медичних послуг. У цьому контексті цифрові технології розглядаються як інструмент подолання географічних, соціальних та економічних бар'єрів, що сприяє поліпшенню медичної допомоги для вразливих груп населення, у тому числі мешканців сільських територій, людей з інвалідністю та осіб похилого віку [3; 4].

Важливою також є роль системи охорони здоров'я у підвищенні якості життя населення та підтримці демографічного розвитку країни. Як зазначає О. Шимечко, пріоритетним завданням державної політики є саме покращення стану здоров'я населення, що має безпосередній вплив на такі показники, як середня очікувана тривалість життя, народжуваність та смертність [15]. Однак ефективність системи охорони здоров'я значною мірою визначається взаємодією численних соціальних, економічних і екологічних чинників, що мають комплексний вплив на здоров'я громадян [7].

Особливу увагу у цьому контексті слід приділяти забезпеченню доступності, безпечності та високої якості медичних послуг, особливо для соціально вразливих категорій населення [15]. З огляду на сучасні виклики, пов'язані з реформуванням охорони здоров'я, виникає нагальна потреба у впровадженні нових моделей управління і адміністрування, які б забезпечили оптимізацію роботи медичних закладів, підвищення їх ефективності та адаптацію до змінних умов функціонування [9]. При цьому важливо розробити комплексний системний підхід, який би охоплював не лише удосконалення управлінських процесів, а й модернізацію інфраструктури, кадрове забезпечення, ефективне фінансування, розвиток первинної медичної допомоги та впровадження інноваційних цифрових технологій [14].

Слід підкреслити, що в сучасних умовах реформування сфери охорони здоров'я в Україні виникає низка труднощів, серед яких особливе значення мають демографічна криза, військові дії, глобальні загрози, зокрема пандемії, а також значна міграція медичного персоналу за кордон. Ці фактори створюють додатковий тиск на систему охорони здоров'я, що потребує перегляду та удосконалення існуючих підходів до управління людськими ресурсами у галузі. В таких обставинах стратегічним напрямом розвитку стає не лише забезпечення ефективної підготовки та перепідготовки медичних та управлінських кадрів, а й систематичне підвищення їх кваліфікації відповідно до сучасних вимог і викликів [8].

Особливої уваги заслуговують процеси мотивації працівників галузі, адже втримання кваліфікованих фахівців у системі охорони здоров'я є ключовим чинником її стабільності та розвитку. Успішна реалізація реформ великою мірою залежить від створення сприятливих умов для професійного

росту, соціального захисту та морального стимулювання медичних працівників, що допомагає зменшити ризики їх виїзду за кордон та покращити якість надання медичних послуг. Зважаючи на ці виклики, системний підхід до управління кадровим потенціалом передбачає розробку та впровадження комплексних програм підготовки, перепідготовки та постійного професійного розвитку, а також адаптацію освітніх стандартів до реальних потреб системи охорони здоров'я. Водночас, ключове значення має розвиток лідерських та управлінських компетенцій у медичних закладах, що дозволяє оптимізувати процеси адміністрування та забезпечити ефективну координацію реформ [8].

Проведений аналіз наукових праць вітчизняних дослідників дозволяє систематизувати основні напрями досліджень у сфері реалізації державної політики в охороні здоров'я, а також виявити ключові проблеми, що супроводжують процес реформування галузі (табл. 1). Особлива увага приділяється нормативно-правовому, інституційному забезпеченню реформ, цифровій трансформації та кадровим питанням, які є взаємопов'язаними складовими успішної модернізації системи охорони здоров'я.

Таблиця 1. – Основні напрями досліджень механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я

Table 1. – Main areas of research into mechanisms for implementing state policy in the field of healthcare

Напрямок досліджень/ Research areas	Основні проблеми / виклики/ Key issues/challenges	Дослідники/ Researchers	Основні ідеї / висновки/ Key ideas/conclusions
Нормативно-правове забезпечення	Правові прогалини, якість меддопомоги	В. Галай [5], А. Барзилович [1]	Необхідність оновлення законодавства, акредитації, фінансування, соцстрахування
Інституційне забезпечення реформ	Внутрішні організаційні проблеми, координація	Д. Гавриченко [2], Г. Муляр [10]	Важливість міжвідомчої взаємодії та інституційної спроможності
Цифрові трансформації і технології	Запровадження eHealth, телемедицини, штучний інтелект	О. Пархоменко-Куцевіл [11], Н. Васюк, Л. Гаєвська [3; 4]	Цифровізація як ключовий чинник підвищення якості та доступності послуг
Кадрове забезпечення і мотивація	Дефіцит кадрів, підготовка, мотивація	І. Лепетан, С. Романенко [8]	Необхідність комплексної підготовки, мотивації та утримання фахівців
Демографічні виклики і соціальні фактори	Скорочення СОТЖ, вплив війни, міграція кадрів	О. Шимечко [15], ін.	Підвищення якості життя через ефективну політику охорони здоров'я
Міжрегіональна нерівність та доступність послуг	Фрагментація цифрової інфраструктури, нерівність	Н. Васюк, Л. Гаєвська [3; 4] О. Пархоменко-Куцевіл [11]	Рівний доступ до послуг і розвиток цифрової інфраструктури

Джерело: складено авторами на основі аналізу джерел.

Source: compiled by the author's based on analysis of sources.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень.

Проведений аналіз наукових досліджень з проблем механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах реформування, здійснений на основі праць вітчизняних науковців, свідчить про те, що основна увага авторів зосереджена на декількох ключових напрямках. По-перше, значний масив досліджень присвячений нормативно-правовому забезпеченню трансформаційних процесів, що охоплюють питання створення ефективного законодавчого середовища, регулювання діяльності медичних установ, а також подолання системних проблем у сфері надання медичної допомоги, зокрема в контексті забезпечення її доступності, безпечності та якості. По-друге, значна кількість праць концентрується на інституційному забезпеченні реформування охорони здоров'я та оптимізації діяльності суб'єктів публічного управління, що включає аналіз функціонування різних рівнів управлінської системи та міжсекторальної взаємодії.

Також важливо відзначити, що вітчизняні дослідники надають значної уваги питанням цифрового розвитку та цифрових трансформацій у сфері охорони здоров'я, які є одними з ключових факторів підвищення ефективності діяльності галузі, зокрема через покращення доступу до якісних медичних послуг, застосування інноваційних технологій та інтеграцію систем електронного урядування у медичну сферу.

Таким чином, здійснення аналізу теоретичних основ дослідження механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я має вагомий вплив на виявлення взаємозв'язків сутності змін, напрямів трансформацій, виокремлення прогностичних результатів дослідження та можливих сценаріїв розвитку галузі, а також визначення стратегічних напрямів розвитку сфери охорони здоров'я, зокрема враховуючи ухвалену Урядом Стратегію розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барзилович А. Д. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: стратегічні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 134–140. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7011&i=20>
2. Гавриченко Д. Г. Інституційне забезпечення реформування сфери охорони здоров'я України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 9. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/62.pdf
3. Гаєвська Л. А., Васюк Н. О. Вітчизняний досвід реалізації державної політики цифрового розвитку (на прикладі сфери охорони здоров'я). *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 6. С. 161–167. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5947/6010>
4. Гаєвська Л. А., Васюк Н. О., Гамкрелідзе К. Ю. Зарубіжний досвід реалізації державної політики цифрового розвитку: можливості для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 4. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6141/6213>
5. Галай В. О. Стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 189–194. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/273738/269079>
6. Держстат України. 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/arh_nsotj_nas.htm

7. Лепетан І. М. Сталій розвиток в охороні здоров'я. Theoretical and applied aspects of sustainable development of Ukrainian regions: scientific monograph. Volume 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 668 p. URL: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9734/%d0%93%d1%80%d0%b0%d0%bd%d0%ba%d0%b8_merged.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Лепетан І. М., Романенко С. В. Стратегії розвитку кадрового потенціалу в закладах охорони здоров'я. Стратегії ЄС щодо конкурентоспроможності, зростання і добробуту: Стратегічне управління конкурентоспроможністю в контексті євроінтеграційних процесів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Дніпро, 19 березня 2025 р. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2025. 282 с. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9833/%d0%9b%d0%b5%d0%bf%d0%b5%d1%82%d0%b0%d0%bd%2c%20%d0%a0%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%bd%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
9. Малеш С. В, Гадяк І. В. Ефективні моделі управління закладами охорони здоров'я в умовах реформування системи охорони здоров'я. *Філософія та управління*. 2025. № 5(9). С. 1–11. URL : <https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/225/214>
10. Муляр Г. Реформа сфери охорони здоров'я: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 51–57. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/beaa1049-069d-4431-9fbf-169c7f60451e/content>
11. Пархоменко-Куцевіл О. І. Теоретичні засади реформування системи охорони здоров'я в умовах воєнного часу. *Публічне управління і адміністрування*. 2023 р., № 1 (79). С. 13–18. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2023/2.pdf
12. Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#Text>
13. Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 р. № 34-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text>
14. Шевчук О. О. Управлінські стратегії розвитку сфери охорони здоров'я: українські реалії. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2025. № 1. С. 20–24. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/714/642>
15. Шимечко О. С. Формування та реалізація державної політики в галузі охорони здоров'я як фактор підвищення якості життя та суспільного благополуччя в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2025. № 1 (44). С. 50–54. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2025/1/11.pdf>

Стаття надійшла до редакції 28.03.2025 р.

Стаття рекомендована до друку 30.04.2025 р.

Shymushovskiy V.R.,

MPA, State Institution "Romodanov Neurosurgery Institute

of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine",

Pediatric Anesthesiologist of the Department of Anesthesiology and Intensive Care of Children

32, Platona Maiborody str., Kyiv, 04050, Ukraine

e-mail: vitalii.shymushovskiy@gmail.com <https://orcid.org/0009-0001-9850-7867>

THE ORETICAL FOUNDATIONS OF RESEARCH ON IMPLEMENTATION MECHANISMS FOR PUBLIC POLICY IN THE HEALTHCARE SPHERE IN THE CONTEXT OF REFORM

Annotation. The article provides a comprehensive theoretical analysis of the implementation mechanisms for public policy in the healthcare sphere in the face of transformational changes. It examines the current challenges facing Ukraine's healthcare system due to socio-economic instability,

demographic decline, and the ongoing armed aggression by the Russian Federation. It is emphasized that in such circumstances, the formation and implementation of public healthcare policy must be grounded in the principles of systemic coherence, scientific justification, adaptability, and strategic foresight.

The study analyzes life expectancy indicators in Ukraine for 2020-2021 and provides a comparative assessment of the inertial development scenario versus the change scenario outlined in the Strategy for the Demographic Development of Ukraine until 2040. The article outlines key research areas pursued by Ukrainian scholars in public healthcare policy, specifically regarding legal and regulatory frameworks, the quality, accessibility, and safety of healthcare services, institutional modernization, and digital transformation. The authors emphasize developing legal mechanisms to address healthcare delivery challenges, institutional support for reform, and optimizing public sector management in healthcare.

Significant attention is given to the role of digital technologies in enhancing healthcare governance, strengthening Ukraine's eHealth system, supporting evidence-based decision-making, developing human resources, and monitoring the quality of medical services. The article emphasizes the importance of a theoretical analysis of the mechanisms used to implement public healthcare policy. This analysis is crucial for understanding the reasoning behind changes, identifying key directions for transformation, predicting outcomes, and outlining strategic priorities and development scenarios for the healthcare sphere. This is especially relevant in light of the government's Strategy for Healthcare System Development until 2030.

Key words: *public policy, healthcare sphere, digital technologies in healthcare, accessibility and quality of medical care (services), eHealth, transformational changes, armed aggression, medical services, human resources.*

REFERENCES

1. Barzylovykh, A.D. (2020). Reforming the healthcare system in Ukraine: strategic aspects. *Investments: practice and experience*, no. 2, 134–140. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7011&i=20> [in Ukrainian].
2. Gavrichenko, D.G. (2020). Institutional support for reforming the healthcare sector in Ukraine. *Public administration: improvement and development*, no. 9. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/62.pdf [in Ukrainian].
3. Gaievskaya, L.A., Vasyuk, N.O. (2025). Domestic experience in implementing state policy on digital development (using the healthcare sector as an example). *Investments: practice and experience*, no. 6, 161–167. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5947/6010> [in Ukrainian].
4. Gaievskaya, L.A., Vasyuk, N.O., Gamkrelidze, K.Yu. (2025). Foreign experience in implementing state policy on digital development: opportunities for Ukraine. *Public Administration: Improvement and Development*, no. 4. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6141/6213> [in Ukrainian].
5. Galai, V.O. (2022). Strategy for reforming the healthcare system in Ukraine. *Analytical and comparative jurisprudence*, no. 6, 189–194. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/273738/269079> [in Ukrainian].
6. State Statistics Service of Ukraine. (2022). URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/arh_nsotj_nas.htm [in Ukrainian].
7. Lepetan, I.M. (2025). Sustainable development in healthcare. *Theoretical and applied aspects of sustainable development of Ukrainian regions: scientific monograph. Volume 1*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 668 p. URL: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9734/%d0%93%d1%80%d0%b0%d0%bd%d0%ba%d0%b8_merged.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
8. Lepetan, I.M., Romanenko, S.V. (2025). Strategies for developing human resources in healthcare institutions. *EU strategies for competitiveness, growth, and prosperity: Strategic*

management of competitiveness in the context of European integration processes. *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Dnipro, March 19, 2025*. Dnipro: Alfred Nobel University, 282 p. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9833/%d0%9b%d0%b5%d0%bf%d0%b5%d1%82%d0%b0%d0%bd%2c%20%d0%a0%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%bd%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

9. Malesh, S.V., Gadyak, I.V. (2025). Effective models of healthcare institution management in the context of healthcare system reform. *Philosophy and Management*, no. 5(9), 1–11. URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/225/214> [in Ukrainian].

10. Mulyar, G. (2020). Healthcare reform: administrative and legal aspects. *Legal Gazette*, no. 1, 51–57. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/beaa1049-069d-4431-9fbf-169c7f60451e/cont> [in Ukrainian].

11. Parkhomenko-Kutsevyi, O.I. (2023). Theoretical foundations for reforming the healthcare system in wartime. *Public Management and Administration*, no. 1 (79), 13–18. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2023/2.pdf [in Ukrainian].

12. On the approval of the Strategy for Demographic Development of Ukraine for the period until 2040: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 922-r of September 30, 2024. (2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. On the approval of the Strategy for the Development of the Health Care System for the period until 2030 and the approval of the operational plan of measures for its implementation in 2025-2027: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 34-r dated January 17, 2025. (2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

14. Shevchuk, O. O. (2025). Management strategies for the development of the healthcare sector: Ukrainian realities. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, and Law*, no. 1, 20–24. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/714/642> [in Ukrainian].

15. Shimechko, O.S. (2025). Formation and implementation of state policy in the field of healthcare as a factor in improving the quality of life and social well-being in Ukraine. *Public Management and Customs Administration*, no. 1 (44), 50–54. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2025/1/11.pdf> [in Ukrainian].

The article was received by the editors 28.03.2025.

The article is recommended for printing 30.04.2025.